

14.08.2025

EM2025/166

Hermed fremsættes følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i Forretningsordenen for Inatsisartut:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges til FM2026 at fremlægge en analyse af fordele og ulemper ved anvendelse af organisationsformen selvstændig offentlig virksomhed i de Selvstyreejede virksomheder, hvor selskabet ikke udelukkende har et forretningsmæssigt formål, men også skal varetage særlige sektorpolitiske hensyn.
(Medlem af Inatsisartut Pele Broberg, Naleraq)

Begrundelse:

I dag har de selvstyre ejede selskaber en vis form for autonomi, med udgangspunkt i selskabsloven, lavet i det danske Folketing. På trods af dette, så bidrager de med både udbytte samt selskabsskat særskilt til landskassen, som afspejles i finansloven.

Denne uhensigtsmæssige drift kan betegnes som skjulte skatter og afgifter for befolkningen. Og da selskaberne i stort omfang fungerer i monopoler, så er det befolkningen der betaler en for høj pris for ydelserne. Hvis selskaberne skal levere en samfundsmæssig forpligtelse, som ingen private kan løfte, så må det sikres at prisen for denne er den absolut laveste mulige med hensyntagen til den leverede kvalitet.

For at selskaberne ikke har profit og markedsdominans for øje, så er det nødvendigt med en omlæggelse, fra at følge selskabsloven, til at se på eksemplet med Selvstændige Offentlige Virksomheder, forkortes som SOV. På sigt vil dette måske også kunne bidrage til at afveje hvorvidt selskaberne kan trække sig på enkelte markeder, til fordel for en mere økonomisk fordelagtig løsning for borgerne, drevet af private selskaber.

Flere Selvstyreejet virksomheder agerer som en slags offentlige myndighed, ved at de udfører betjening, hvor der uden den offentlige hånd ikke ville eksistere. Men samtidig beordrer vi, at de facto monopolselskaber skal skabe overskud, med samfundets penge.

Det er ikke altid billigste operatør der løser opgaverne på bedste vis. Hverken ud fra et økonomisk eller samfundsrelateret synspunkt. Dette er passagerbefordrings

servicekontrakterne et meget godt eksempel på. Men når selskaberne i højere og højere grad finansierer landskassen gennem udbytte og selskabsskat, ved at borgerne betaler en højre pris end nødvendigt, så skylder vi borgerne at finde den mest egnede selskabsform for vores alles selskaber.

For samfundets skyld og for det private erhvervslivs skyld, skal vi kunne analysere de fordele og ulemper, ved at se på om de mange samfundsejet aktieselskaber vil gaven at blive omdannet til "Selvstændige Offentlig Virksomheder" (SOV'ere) eller noget der ligner.

Vi har behov for aktiv ejerskabspolitik i stedet for at lade selskaberne sejle i egen sø. Vi har brug for at have politiske instrumenter for hvordan, vi vil have løst vitale opgaver for samfundet. Og det går ikke længere med at Naalakkersuisut på vegne af ejerne siger et par ord til selskabernes generalforsamlinger og derefter overlader alt til selskabernes bestyrelser med den undskyldning om, at der ikke må ske politisk indblanding i hvordan selskaberne drives.

De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.

Fra Grønlands Selvstyres side skal afses administrative ressourcer til at sikre analysen af selvstyrejet selskaber, gennemføres med evt. bistand fra kammeradvokaten i Danmark. Omfanget heraf forventes ikke at overstige 1/2 årsværk. Økonomiske analyser for omlæggelse af selskaber kan udføres ved hjælp af kammeradvokaten i Danmark, som er sikret til at kunne bistå med rådgivning til mulighed for omdannelse til SOV former el.lign. af grønlandsk ejet selskaber.

De økonomiske og administrative konsekvenser for det private erhvervsliv

Der er ingen økonomiske og administrative konsekvenser for det private erhvervsliv

De økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne

Der er ingen økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne.